

Heinolan Rakennusvalvonta

Viite: Lausuntopyyntö 7.1.2025

Asia: Heinola, suunnittelutarveratkaisuhakemus 111-2024-429, kiinteistö 111-407-10-9

Heinolan rakennusvalvonta on pyytänyt alueellisen vastuumuseon lausuntoa suunnittelutarveratkaisuhakemukseen, joka koskee kiinteistöä 111-407-10-9 Lusissa. Hankkeen tavoitteena on 1000 m² suuruisen lähdeveden pullottamon rakentaminen. Pyydettyä lausuntoaan Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo esittää asiakohdan hankkeesta seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Hankkeelle ei ole esteitä arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Rakennettu kulttuuriperintö ja maisema

Vidnäs eli Viikinäinen sijoittuu Heinolan vanhalle kartanoseudulle, jonka historia ulottuu jo 1600-luvulle. Viikinäinen oli alkujaan kruunun uudistila, ja se perustettiin 1795. Sen alueella on paljon erikäistä rakennuskantaa, jotka liittyvät tilan toimintaan. Huvilatyylinen päärakennus on vuodelta 1914. Päärakennus sijaitsee väentuvan kanssa näyttävällä paikalla kylätien varrella. Viikinäisiin syntyi 1980–1990-luvuilla suosittu lomakylä.

Viikinäinen kuuluu Tuusjärven kylän maakunnallisesti merkittävään rakennetun kulttuuriympäristön alueeseen sekä maakunnallisesti merkittävään maisema-alueeseen. (MARY ja MAMA 2024) Se on myös inventoitu osana Heinolan päivitysinventointia vuonna 2014. (Selvitystyö Ahola) Viikinäisten erityisenä arvona vuoden 2014 inventoinnissa katsotaan olevan sen rakennuskannan eheys ja alkuperäisyys. Pihapiiri muodostaa maankäytön jatkuvuutta ilmentävän kokonaisuuden.

Suunnitellun pullotushallin paikka sijaitsee Viikinäisten kartanon päärakennuksen ja sen pihapiirin välittömässä läheisyydessä, päärakennuksesta katsoen Viikinäistentien toisella puolella. Alue on entistä peltomaata sekä metsää. Viikinäistentien varrella, lähellä pullotushallin paikkaa sijaitsevat myös vanha muuntamo sekä aitta. Museon tutkija on käynyt tutustumassa kohteeseen paikan päällä katselmuksella rakennusvalvonnan ja hankkeeseen ryhtyvän kanssa 11.12.2024.

Rakennetun kulttuuriympäristön kannalta pullottamon sijainti kauempana päärakennuksesta olisi museon arvion mukaan nykyistä esitettyä sijaintia parempi. Rakennuksen suuri koko huomioiden se vaikuttaa väistämättä rakennusten väliseen keskinäiseen hierarkiaan. Sijainti lähellä päärakennusta

ja väentupaa, sekä Viikinäistentien mutkaa vaikuttaa merkittävästi myös alueen maisemakuvaan. Rakennuksen sekä sen pihan mittakaava muuttavat kartanon pihapiirin luonnetta. Pullottamorakennukseen esitetyt materiaalit, kuten PVC-pinnoitettu polyesterikangas ja pelti, eroavat maatalon perinteisistä materiaaleista (luonnonkivi, puu). Mikäli pullottamolle ei löydy muuta sijaintia, tulee pyrkiä lieventämään sen aiheuttamia haittoja ympäristöönsä.

Esitetyissä suunnitelmissa ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia on pyritty vähentämään imitoimalla vanhaa navettaa julkisivujäsentelyillä sekä väreillä. Nykyisen metsikön puustoa pyritään jättämään näkösuojavyöhykkeeksi pullottamon ja Viikinäistentien väliin. Viikinäisten päärakennuksen puolelle pihaa esitetään istutettavaksi puita näkösuojaksi.

Museo esittää pullottamon pihan sekä Viikinäistentien liittymää siirrettäväksi rakennuksen pohjoispuolelle. Näin ollen sen vaikutuksia kartanon arvokkaaseen pihapiiriin pystyttäisiin vähentämään. Myös rakennuksen ja kartanon välistä suojapuustoa pystyttäisiin jättämään enemmän, millä olisi positiivinen vaikutus päärakennukselta avautuvaan maisemakuvaan. Mikäli pihan siirtäminen ei ole mahdollista, tulee rakennuksen, pihan ja liittymän soveltumiseen ympäristöönsä kiinnittää erityistä huomiota.

Pihan sijoittumisesta huolimatta pullottamorakennuksen soveltumista ympäristöönsä tulee parantaa. Suunnitelmissa on esitetty rakennuksen katto valkeaksi, seinäpinnat tumman punaiseksi sekä seinien alaosat harmaalla vaakapellillä. Museo esittää, että katon väri muutetaan tummaksi, esimerkiksi tumman harmaaksi tai mustaksi. Koska rakennus poikkeaa kokoluokaltaan niin suuresti kartanon muusta rakennuskannasta, museo esittää, että se maisemoidaan ympäristöönsä myös julkisivuvärein, eikä sitä koeteta liittää visuaalisesti osaksi kartanon rakennuskantaa. Museo esittää, että julkisivuissa käytettäisiin väreinä esimerkiksi ruskeaa tai harmaata.

Pihan päällyste/katemateriaalia ei ole esitetty suunnitelmissa. Sen tulee olla vettä läpäisevää materiaalia, kuten soraa tai kivituhkaa. Asfalttia ei sallita. Piha tulee maisemoida riittäväällä suojapuustolla, istutettavien lajien tulee olla ympäristöstä jo löytyviä, luonnonmukaisia lajeja.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö

Liisa Koskelainen

LAHDEN MUSEOT

Lahti City Museums

Lausunto

D/148/12.03.02.03/2025

22.1.2025

Alueellinen vastuumuseo

arkeologi

Esko Tikkala

rakennustutkija

Roosa Norrlin

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeen ELY-keskus

LAHDEN MUSEOT

Lahti City Museums

Lausunto

D/148/12.03.02.03/2025

22.1.2025

Alueellinen vastuumuseo